

Hilda Aspin arleisto

Runto Elean kirjeitä Hildalle

5.11. - 30.12. 1886

PLA-N-443-B61-17

Helsingissä 6 marraskuuta 1886.

Rakas Hilda!

Kuinka hyvä sinä olit kuin kirjoitit minulle ja niin lämpimän kirjeen. Pain sen juuri äskettä ja se teki niin hyvää. Tunsin taas oikein oman tyttöni, jonka sydämellä ei ole vertaista. Olin juuri tulossa kaupungilta ja ajattelin että tietysti kotona ei ole kirjetta Hildalta, ja olin itsekseni paha sinua kohtaan. Ja sitten kotona olikin kirje, enkä minä tietysti enää voinut olla paha sinua kohtaan. Kuin lupasit ett'et kirjoita minulle, teki se minut alakuloiseksi ja itsekkääksi, vaikka kyllä tiesin ja vakuuttelin itselleni että minua kyllä rakastit. Enkä minäkään aikonut sinulle kirjoittaa. Eilen aamulla virkeämmällä mielellä ollessani

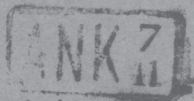
äkäm'sentään oli kadonnut ja sinulle kirjoitin. Nyt en tietysti voi olla tun-
tea sinua kohtaan muuta kuin rakka-
utta — jos koskaankaan ennenkään. Ja
silloin on niin hyvä olla. Tänään olen
muuten väsynyt, kun oli eilen vatsani
kipua ja yöllä. Olen yleensä voinut hy-
vin täällä näihin aikoihin. Koska sinä
tulet tänne? Minä olen kenties kaiken
joulun ajankin Helsingissä tänä vuonna,
noin kuin sinäkin. Mitäpä täältä pois
lähtisin. Luomettareen en tule mihin-
kään tekemisiin tänä talvena. Luita
jo oli juke meillä. Mutta niistä asi-
oista juttelemme sitten. Lähetän sinulle
matkalukemiseksi tänne tullessasi erään
kirjan Das Recht der Frau. Luita pidin. Se
on mielestäni yksinkertaisiin ja selvin esitys
mitä naisen asemasta olen lukenut. Kumpi
se olisi suomeksikin. Se on vähän filosofinen,
mutta kyllä se vaikuttaisi hyvää, sen takea
näkyä lämmen miehen sydän. Kyllä mitä
on meidän aikana yleviä miehiä, vaikk'ei

näitä luomen pienissä oloissa paljon ole.
Meidän oloissa tulee niin helposti puole-
mieheksi, ei osaa oikein tuntea ja rakastaa,
josta kaikki jalous lähtee. — Rakas Hilda,
en kirjoita sinulle enempää taas. Onpää-
nikin vähän kipeä. Minä olen sinun oma
poikasi ja muistelen sinua ja ajattelen
sinua rakkaana, oivallisena tyttönäni. Sinä
olet hyvä!

Ruudisi.

6/11 86

Das Recht der Frau

Neiti Hilda Asp.

Venäjänkirkkokatu 21.

(Neiti Möller.)

Turku.

Helsingissä 5 marrask. 1886.

Hilda tyttöni!

Sinä olet hyvin paha tyttö, se minun täytyy kaikkein ensiksi sinulle ilmoittaa, koska sinä et näy sitä tietävän. Anna toimittaa niin ett'en minä ole kirjoittanut näin pitkään aikaan koko tytölle. Ja sanoa sitte että ihmisen on paras olla yksin. Tarkoitatko sillä että minunkaan ei ole hyvä tulla tuota yksinäisyyden onnea häiritse. mään. Siinä tapauksessa minä nyt rankaisen sinua sillä että teen vasten tahtoasi. Ja Jumalan pilkka tuottaa aina koston. Se on näet Jumalan pilkkaa tuo lauseesi, sillä raamatussa seisoo Jumalan sanana ett'ei ihmisen ole hyvä olla yksin. — Minä

olen täällä "elänyt" vahvass rauhees" ja
tehnyt työtä sen mukaan kuin olen osa-
nut. Kylläpähan juttelen tuumistani
ja toistani kuin tulet. Nyt juttelen
aluksi uusia. Primo: Kalle B:n "Enäilijä"
tulee jouluksi hänen omalla kustan-
nuksellaan (sen ehkä jo tiedätkin). Se-
cundo: Profelddt lähtevät Jyväskylästä
"Keskisuomesta" Kuopioon "Lavoona". Ter-
tio: Elias Erkkö ei mene Jyväskylään "Kes-
kisuomeen" vaikka häntä juppydetään.
Ne on ne päivän uusimmat uutiset.
J. Profelddt minulle kirjoitti eilen.
Mutta tämän päivän uusi uutinen
on että nousin niin aikaiseen ylös
että ehdiin vielä sinulle kirjoittaa tän-
moisen kirjeen. Ja kuitenkin on uskal-
la siitä toivoa mitään palkintoa!
Haidjaidjai sitä sydäntä! Martha
"kirjoittaa" minun vieressäni kanssa jo.
Kyllä sinä vaan voisit tulla tänne,
sinä tulisit sisarenikin kanssa niin hy-
vin toimeen. Ei sen puolesta että emme

me muut tulisi, mutta minä toivoi-
sin sinullekkin sen onnen. Komppi on
ollut hyvä ja kaunis. Eikä täällä ole
ennenkään mitään riihiä ollut. Mut-
ta asia on jo junalle. Voi hyvin!

Ruudisi.

1886
Pääsimä
Keskis-Suomen
Posti
4NK 13
10
Neiti Hilda Asp.

21. Venäjänkirkkokatu 21.

(Neiti Müller)

Turku.

Helsingissä 10 marrask. 1886.

Rakas Hilda!

Kuinka minä odottelin sinulta kirjettä eilen ja tänään. Kyllä minä vammaan olen hyvin itsekäs, sillä sinulta ottaisin ehtimiseen kirjoita, kuinka pitkiä tahansa, ja itse kuitenkin olen lähettänyt vaan lyhyitä pätkiä, vieläpä semmoisia pätkiä, joista sinä aina saat syytä loukkautua. Mutta Hilda kulta lasketko sitä etkä sen vuoksi minulle kirjoita? Tiedäthän kuitenkin että minä sinulta niin kaipaam usein edes pientä lappusta. En oikeastaan kaipaa kirjettä itse kirjeenä, vaan siitä syytä että niin usein haluan kuulla sinulta tahi tuntea rivosi kautta että minua rakastat. Onko se itsekäisyyttä? Tai enkö saisi sitä haluta. Haluan itsekin sanoa sinulle että

288. ... 01 ...
sinua rakastan ja tahtoisin niin osottaa
sitä. Kyllähän tiedän että tunnen paljon
itsestä ja heikkoakin. Olen esim. niin
usein tai toisinaan sinäkin niin mustasuk-
kainen teatterilaisillekin kuin sinä uhraat
heille niin paljon. Ilkeyttäähän se on ja
pahuutta, kun en saa pitää sinua koko-
naan, muka, sillä oletthan sinä sydän-
messäsi minun kokonaan. Mutta usein en
voi sille mitään, saan vaan siitä kärsiä.
Luihen asti olen paha että kuin kuulin Mez-
Borgin tulevan luoksesi alussa, niin tulin
pahoilleni, kuin uskoin että sinä silloin
tuskin ehdit minua tervehtimään vaan
häärit hänen kanssaan. Eä sano mitään,
minä tiedän että se on pahuutta ja heikko-
utta, enkä sitä enää ajattelekkaan, vaikka
ensi hetkessä. Likiemmin olen nyt siitä hy-
villäni; se näet pakottaa minutkin vieraan-
maksi etkä sinä niin näe kuinka minä
aina olen maassa sinun edessäsi rukoi-
len sinulta, kylmältä olennolta, armopaloja.
Eä usko sentään, kyllä sinä näet kuinka

minä" nytkin iloitsen tulostasi; - olet näkevä.
Mutta, Hilda kuttani; kirjoita minulle
vielä kerran pikkuisen jotain, edes joku
rivi! Kirjoitanko -? - Olen ollut tänään
hyvin alakuloisella mielellä. Elä" toru mi-
nua että olen niin usein alakuloinen, - ajat-
tele eikö ole ollut syytä. Ensimmäinen oli kolme
neljä päivää vatsani kipeä, etten voinut
tehdä mitään. Kun sitten paraniin ja ru-
gesin koettamaan työtä, kirjoittamaan kerto-
mukseeni / en kehtaa lausua sen ylpeätä
nimeä / jatkoa, niin en voimutkaan taas.
Tunsin vaan niin selvästi kuinka huonoa
jo aloitettu alkun oli että tulisi melkein toi-
vottomaksi. Aatteles: tuo lyhyt, pienen pieni
alku pitkään romaaniin on semmoista, että
sitä korkeintaan voi pitää lyhyenä luonnok-
sena ja eskissinä! Ja minä kun niin toi-
voin saavani ensimmäisen luvun valmiiksi
sinun tuloosi! - - - Hyppään toiseen ai-
neeseen. Kuule, Hilda. Miksi et minulle näi-
nä päivinä kirjoittanut? Oliko viimeisissä
kirjeissäni jotain joka loukkasi? Mitään

joka kylmensi? Jotain joka saattoi sinut katu-
maan viimeistä kirjettäsi? En tiedä, kenties
minä olen juoli hullu; tahi on minussa jo-
ku muu vajanaisuus. Tunteenko, miehuuden,
järjen, kypynkö puute? Tai kenties turkaa
intoilen; ehkä minun pitäisi olla vaan kou-
lupoika, lukea lukea ja lukea. Mutta, Hil-
da, — sanominnalle se! Moiti, tuomitse,
halveksi minua ja käskä minut lähei-
syydestäsi pois! Käytä minulle keino-
temi, heitä se minulle vasten silmiä! Elä
vaan ole vaiti! — Olen kovin hermostunut,
sekaannui kokonaan kirjeestäni, jonka ajat-
telin tulevan niin pitkän ja hauskan. Parasta,
ett' en jatkaa enää ennenkuin olen rauhoit-
unut ja voimistellusta käynyt. — —

— Anna anteeksi jos edellisessä sanoin
jotain loukkaavaa. Nyt muistaessani puhun
sinulle suonettarista. Syy miksen taas tämän
viikkoisia ole lähettänyt on sama kuin edelli-
seenkin keskeytykseen: — ett' ei ole postirahoja.
Kuin lähettäin tämän kirjeen jää minulle 5 penniä.
Eivät ole lähettäneet ne postia olen odottanut,
niin että olen ihan pennuton. Hagelbergikään
ei lähettä vaikka erittäin pyysin. Laat nyt

olla Suomettarilta kunnes saan rahaa.

Kyllä minä luultavasti perjantaina ainakin jo lähetän kaikki tämän viikkoiset, niin voit matkalla katsoa ne läpi. Laa nähdä pääsenkö huomenna teatteriin arpaajaisiin.

Olen kenties tytoillekin epäkohtelias, sillä jätäisi minun toki mennä heidän seurassaan ja seurakseenkin. Mutta en voi muuta nyt kuin olla tietämättäni koko asiasta. Hanna menee Svahnilaisten kanssa, toiset tytöt eivät sano menevänsäkään. Nün, Saimi Svahn oli täällä aamupuella ja käväsi äskenkin, kuului äänestä. — Matti Kurikka on taas kirjoittanut uuden näytelmän, viisinäytöksisen — neljässä päivässä. Hän toi sen minun lukeakseni ensin ja se oli parempi kuin olin odottanut. Minusta hyvin hyvä alku, kuin hän vaan panee siihen työtä ja saa luonteet selviksi. Oikein oli hauska mennä sen kanssa hänen luokseen niin iloisien mielipiteen kanssa. Kurikkalaiset näyttävät muuten hyvin iloisilta ja onnellisilta. Matti on ehkä vähän vakaisemmaksi käynyt, Anni ei huomattavasti. Tästä näytelmästä päätään

on Matti kehittynyt avioliitossaan ja pal-
jon. — Nyt sanon sinulle koreasti hyvää
yötä. Tänään on keskiviikko. Ja huomenna
sina saat tämän kirjeen, etkä tietysti ole sitä
ennen kirjoittanut minulle. Tosiaan, kuule
Hilda, kuin minä ajattelen — ! En sentään puhu
sita enää. Mutta sitten sina kirjoitat perjan-
tai-aamuseen postiin ja minä saan sen lauantai-
na kuin sina olet menossa Tampereelle. Mutta
minä en kirjoita sinulle enää Turkuun, tiedät-
kö! Etkä taida niin välittää. Mutta minä
odotan sinua tänne ja kyllä minun sydäm-
meni sykkii kuin sina tulel. Terve tuloa!

Ruudisi.

Aspilassa
potilaita

Neiti Hilda Asp.

Luoholahdenkatu 16,

Helsinki.

26
AN 12]

X

Tampereella 26 jouluk. 1886.

Oma Hildani!

Tyhjältä täällä tuntuu kun sinä olet poissa. Sinun lähdettyäsi eilen oli heti minkuin joulukin jo ohi. Ja minhan se olikin. Paikat ja ihmiset olivat täällä minkuin ennenkin, mutta yhä enemmän vaan rupesi tulemaan mieleen Jyväskylän matka ja kodittomuus, ja surullisuus. Se on semmoista surumielisyyttä, jonka tahotoisi itkea pois sinun rinnallasi ja sitten keventyneenä ruveta työhönsä. Eilisen iltapuolen koetimme kukin lukea kirjaamme ja istuimme hiljaa ja unisina kaikki. Hallipöydässä rupesi kustaa hullunkuo-

riseksi ja teki parastaan sadakseen meitä nauramaan ja jukka luki sopivaisuuden sääntöjä. Äitisi torui ja nauroi. Makuuhuoneesta riitelivät myös Kustaa, Jukka ja Hanna, kunnes isäsi sanoi: se on pojille annettu se huone ja he siinä saavat maata niin kauvan kuin kotona ovat. Ja niin me sitte makasimme jokain huoneessa. Kun Kustaa lähtee niin minä huoltavasti tulen makaamaan sinun kamarissasi. Montis oli eilen täällä ja tänäänkin jo. Hän sanoi sinun sanoneen vasta tänään lähtevänne eikäs sen vuoksi tullut junalle. Tänään oli täällä Niinisen Mattikin ja väitteli isäsi ja Kustaan kanssa raittiisuus-asiasta Tampereella. Ja Kustaa haukkui paraansa jälkeen Tampereen kauppiaita. Niinistä ei

kukaan käskenyt päivälliselle, kaikki antoivat hänen mielellään mennä. Eikä muutenkaan osoitettu hänelle mitään tavatonta kohteliaisuutta, — ja parasta se kai olikin. Mamma ja pappa ovat melkein koko aamun riidelleet uskon-asioista. Sitä vanhaa riitaa. Äitisi ei tahdo väitellä eninkään, mutta kun pappa vaan puhuu ja puhuu ja näyttelee niin hän ei matta olla sanomatta aina sanaa sekaan. Sinusta juttelimme myös äidin kanssa, sinusta yleensä ja sitten terveydestäsi ja suruistasi. Et usko kuinka täällä on surullinen mieliala. Ilma on harmaa ja tuntuu niin harmaalta ja toivottomalta kaikki tyyni. Jkylän matkastakaan en osaa toivoa mitään, menenhan vaan niinkuin minnekkä muuallekin sen enempiä

ajattelematta. Sina^o osaat minua
aina lohduttaa, tee se nytkin! Vaikka
teenkään väärin sinulle alakuloista
kirjoittaessani, jolla on vielä suurem-
pi syy suoraan, kun olet siellä kauka-
na omaisistasi. Elä sure minun
tähteni, kyllä lästä varmistun. Mutta
kirjoita minulle kuitenkin lempeä
kirje. Minä ajattelen sitten että
painan pääni sinun rintaasi vas-
ten ja sinä puhut minulle. Ja
minä menen sinun sydämeesi ja
tunnen sinun sydämesi omallani
ja olen kotonani. Oma rakas tyt-
töni! - Posti lähtee pian. Kohdak-
koin lisää. Torstaina aion lähtea.
Voi hyvin, rakas tyttö, voi hyvin!
Ja muista minua!

Ruudisi.

Armostelua
meistä tytöistä

22

Neiti Hilda Asp

Ruoholahdenkatu 16

Helsinki

x

Tampereella 28 joulukuuta 1886.

Oma Hilda kullani!

Äsken juuri sain kirjeesi. Sinä
olit hyvä tyttö kun heti minulle
vastasit ja niin hyvän kirjeen.
Se teki niin hyvää. En ole ollut
enää niin alakuloinen, vaikka kyl-
lä sinua yhtä paljon kaipaav. Olen
ajatellut toivani minäkin ja sai-
vastanut kanssa olen, yskää ja
rinnanpistoa. Illalla ajattelin maa-
tepannessani että jos minä kuolisin
pois. Sinä jäisit yksin enkä mi-
nä jättäisi sinulle senkään ver-
taa kuin Grip Inger-Johannalle
lyljen perheessä. Sitä enin olisin

surrut. En minä sentään niin ki-
peä olekkaan, tää menee kyllä pian
ohitse. Toivon että torstaina pää-
sen lähtemään ninkuin olen aiko-
nut. Ahkeraan työhön minäkin
koetan ruveta, ettei minunkaan
tarvitse olla aina tyytymättömän lai-
kuuten tähden. Rinnan sitten
teemme työtä, kunnes voimme
ruveta yhdessä tekemään. Lina
saatkin nyt ensi lukukaudella
kirjoittaa ahkerasti Keskihuoneen,
minä sillä aikaa vetäydyn enem-
män pois kirjoitustyöstä. Sitä
on parempi kummallekin. - Luin
täällä Fredrika Bremerin, tuon
Lucina Hagmanin kirjan, ja pidin
siitä erittäin paljon. Siitä oppi
hyvin paljon. Ostan sen vielä si-
nulle, kun ehdin. Se on parempi
kirjoitus naisten asian eduksi kuin

"Hanna" tai mikään muu kirjoitus
meillä ennen. Se vaikuttaa epäile-
mättä enin naisiin itseensä ja saisi
joutua jokaisen nuoren tytön luet-
tavaksi. Vaikka minä luulen huo-
manneeni naisissa, tytoissa, paljon
vähemmän kuin pojissa halua ja ky-
kyä innostukseen jostakin kauniista
elämästä tai ylevästä kuvasta.
Mikä siihen lie syynä, seko että he
lakeltuvat pikkulaisuuksiin eivätkä
näe suurta kokonaisuutta kokaa vai
mikä. Tai kenties ei arvelani ole tosi-
kaan, vaikka niin olen luullut huo-
manneeni semmoisissakin tytoissa
kuin Canthin tytöt ja Hanna, puhumat-
takaan kaikista. Ajattelin tuota
asiaa nyt tarkemmin ja kyllähän
luuloni sentään tästä peräton
oida. - Harmaankin nyt jo olet ter-
ve? Lähettäisin sinulle taas ison

kasan varoituksia terveydenhoidon
sukkeen, mutta sinä taidat ne
minun varotukseeni jo osata ulkoa.
Kyllähän sinä itse tiedät. Täällä
on eletty hyvin hiljaisesti ja lunta
tulee aina vielä lisää. Kuule, an-
na sinä Kustalle rahaa kahteen vil-
lapaitaan, jotka hänen piti minulle os-
taa. Olisin antanut hänelle itse,
mutta kun en tiedä paljoko saan
Luomettaresta. Eikä sinulla on sen-
verran tällä kertaa. Rupeen taas
pitämään villapaitaa ihoa vasten,
se näyttää olevan parempi. Lano ter-
veisia sisarelleeni ja Martalle ja Kustalle
ja kiitoksia Martan kirjeestä! Kyllä
sinulle vielä täältä kirjoitan. Ole ter-
ve ja reipas ja ajattele minua!
Minä muistan ja kaipaen sinua
nänkuin kotiani kaipaen. Anna ar-
mas tyttöni voi hyvin!
Ruudisi.

30/12 86.

Tampere

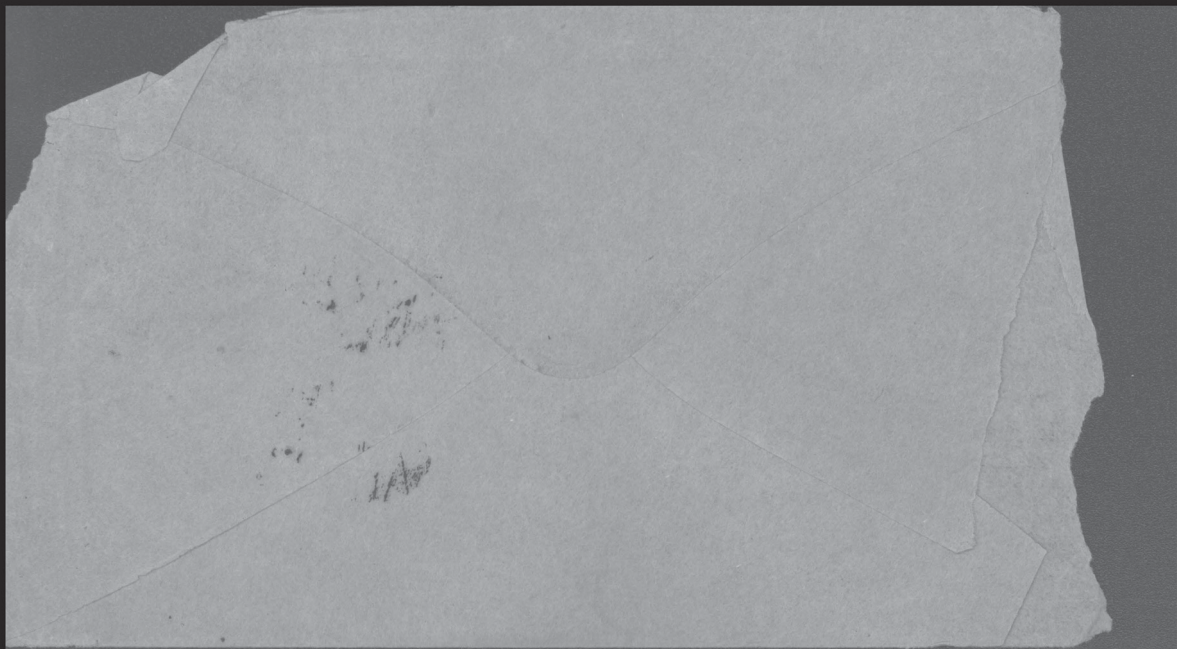
Neiti Hilda Asp.

ANK 30/12

Ruoholahdenkatu 16.

Helsinki.

x

Tampereella 30 jouluk. 1886.

Oma teyttöni!

Aina se vanha pahuus sinussa
makaa, sinä kaikkein armahin vai-
moiv seassa. Piti' näet olla minulle
jo vähän vihainen kun ei saanut mi-
nulta kirjetta silloin kuin odotti. Mit-
tä asiapa olikin oikeastaan niin,
että minä lähelin kirjeen toissapäi-
vänä Tiinan mukana päiväjuunaan,
enkö käsittä sen viipymistä. Liekö
Tiina unohtanut viemättä (hän sanoo
vieneensä) vai postissako vika on.
Paha vaan on, ett'ei kirje tullut; onko
se nytään vielä siellä? Sillä olisit
saanut tietää yskäni ja rintani huo-
nouden. En sillä todellakaan pääse

vielä tänään lähtemään, joka on
hyvin ikävä seikka veljeni takia. Ei
auta muu kuin vetelehtyä täällä kunnes
tulee terveeksi ja sitten vasta lähteä.
Eihän se semmoinen hauskaa ole. Ys-
käänkin vielä tottuis ja kytkivaivoihin,
mutta kun tulee muita vanhoja heik-
kouksia lisäksi. Viime yö oli hyvin ikä-
vä ja tänään olen ihan untunut.
Ei, kyllähän se pian menee. — Mutta
niin pian se ei mene ett'et sinä vielä
ehtisi minulle kirjoittaa tänne Tam-
perelle, vaikk'et minulta tällä kertaa
saakkaan pitkää kirjettä. Niin se
uuden vuoden ilta olisi paljoka hauskem-
pi meille kummallekin, kun saisimme
olla yhdessä vapaasti. Ja niin mielel-
läni ottaisin sinut kanssani rekon
matkalleni. Hoitaisin sinua ja peitte-
lisin, ett'ei sinun tulisi yhtään kylmä.
Eikä tulisi minunkaan kylmä sinun
vieressäsi. Niin, mitä se tuleva vuosi
tuonee mukanaan! Mutta tuokoonpa

mitä hyvänsä niin tuo se sinun
minulle ja minuk sinulle aina rak-
kaampana ja rakkaampana. Ja sillä
siunauksella jää hyvästi tulevaan
vuoteen!

Oma sulhosi ja rakkaasi

Ruudi.

Jäiko² sinulta minun valokuva-
ni tanne ja miksi? Me emme
löyda². Keski-ruusun lähelän. Inez Borg
tietaa tuon kirjeen minun kirjoitta-
makseni. Ella käsksee terveisiä. Tuo-
lit ei tule, ei voi ehtia. Toinen kyllä tulis.
Eau de Cologne-pullon kai olit itse.
Sitä ei kuulu löytävän. Tano sisarelleni
terveisiä. Kirjoittakoon, kuin mitä puuttuu.
Kustalle terveisiä myös. Voi hyväs, tytöni!

Amasi.

manuscript